

Staatsvrouw of -man met een plan gezocht

02-08-2019 De Tijd - Krant Online

Peter De Keyzer

Opportunisten polariseren en willen de boel in brand steken. Een grote groep politici kijkt verlamd naar dat schouwspel. Geen van beiden hebben we nodig, wel een ambitieus regeerprogramma om België beter te maken en vooruit te helpen.

We zijn acht weken na de parlementsverkiezingen en voor het eerst hebben alle politieke partijen mekaar gezien. Allicht moeten we acht weken wachten vooraleer ze mekaar echt spreken, en opnieuw acht weken vooraleer inhoud op tafel komt. In dit tempo zullen we sneller opnieuw naar de stembus moeten dan dat we een volgende federale regering hebben. Overal in Europa merken we dezelfde evolutie. Coalities vormen en akkoorden sluiten gaat moeilijker. Dat is niet toevallig. Polarising en individualisering maken het besturen bijzonder moeilijk.

Mensen verdelen en polariseren is makkelijker dan ooit, mensen verzoenen en verenigen allesbehalve. Negatieve boodschappen op sociale media raken makkelijker verspreid dan positieve. De reden ligt in onze diepste instincten. Om te kunnen overleven hadden onze voorouders eerst oog voor bedreigingen en dan pas voor opportuniteiten. Niet overtuigd? Ga naar een willekeurig feest en roep luid: 'Super om hier te zijn?', en kijk wat er gebeurt. Roep vervolgens ook eens luidkeels: 'Brand!'. Even kijken met welke boodschap je het meeste effect sorteert.

Steeds meer politici, commentatoren en activisten hebben dat goed begrepen. Filmpjes over rellen, geweld, vervuiling of klimaatonheil doen het bijzonder goed. Allemaal raken ze makkelijker en sneller verspreid dan boodschappen over oplossingen. Oplossingen of overleg zijn voor losers. Wie aandacht en politieke macht wil, moet vooral heel vaak en luid 'Brand!' roepen.

Ook in België is polarisering een winnende strategie. Politici die bevolkingsgroepen of andere politici demoniseren, scoren vlot. Zowel op sociale media, in peilingen als tijdens de verkiezingen. Dat 'waarheid' een relatief begrip is geworden, helpt hen nog meer. Overdrijvingen, fake nieuws of zelfs volkomen leugens worden sneller verspreid dan factchecks ze kunnen inhalen. We zitten in een situatie waarin politici bevolkingsgroepen bewust tegen mekaar opzetten op basis van bij elkaar gefantaseerde feiten. Dat is een reusachtige gamechanger. De traditionele elites en klassieke politici beseffen nauwelijks wat hen overkomt en kijken verlamd toe.

Gedeelde realiteit

Individualisering is een tweede factor die het beleid bemoeilijkt en polarisering in de hand werkt. Sociale media hebben nieuws, informatie en communicatie gedemocratiseerd. Iedereen krijgt nieuws, muziek en film op maat. Daardoor is de belevingswereld van elke gebruiker volkomen anders. Mijn tijdslijn op Facebook ziet er anders uit dan die van mijn vrienden, huisgenoten of collega's.

Wat is binnenkort nog de realiteit die we nog delen? Wat verbindt ons nog als samenleving? Welke ervaringen, waarden, normen? Zonder gedeelde realiteit leven we steeds meer op ons eigen eiland - met interesses, eigen nieuws, een eigen politieke realiteit... Hoe minder mensen delen, hoe makkelijker om hen tegen elkaar op te zetten.

Hopen dat die evoluties vanzelf verdwijnen, is een illusie. De polarisering in de Amerikaanse maatschappij neemt schrikwekkende vormen aan. Uit peilingen blijkt dat de aversie tussen Republikeinen en Democraten op historische hoogtepunten staat. Dat kan overwaaien naar Europa. Wie nu niet ingrijpt, moet niet komen klagen als onderling onbegrip, verbaal geweld en polarisering vroeg of laat onthaarden in haat, toenemend onrust of geweld.

Met die ontwikkelingen in het achterhoofd is het allucinant dat geen vaart wordt gemaakt met de vorming van een nieuwe regering. Elke dag dat er geen nieuwe regering is, neemt de apathie toe. Elke dag zonder plan voor dit land, neemt de polarisering toe. Als we nu verkiezingen organiseren, welke partijen zouden winnen?

De politieke stilstand is levensgevaarlijk voor onze maatschappij en onze welvaart. Politici die de stilstand in de hand werken, zijn medeplichtig aan de polarisering en de verrotting van het politieke klimaat. Ze zullen ook verantwoordelijk zijn als een recessie, de brexit of financiële onrust vroeg of laat de Belgische economie treffen. Uitgerekend daarom hebben we nood aan een ambitieus regeerakkoord. Hoe maken we van België tegen 2030 de efficiëntse stadsstaat van Europa en hoe geraken we daar? Hoe maken we daarvan een ambitieus en gemeenschappelijk project waarin de hele bevolking zich herkent?

We hebben politici nodig die dat plan verdedigen en uitvoeren. die de nadruk leggen op wat ons bindt, niet wat ons verdeelt. Die de weg uitstippelen en durven leiden. Kortom: we hebben nood aan een staatsman/-vrouw met een plan. **Peter De Keyzer** Managing partner Growth Inc.

Copyright © De Tijd <https://www.tijd.krant/paper/20190802#paper/tijd/7>